ABDULLOYEV A.J, QAYIMOVA Z.A,
BAKAYEVA M.A, IGAMOVA SH.Z

PUL VA BANKLAR

fanidan

AMALIY MASHG'ULOTLARNI O‘TKAZISHGA MO‘LJALLANGAN

O‘QUV QO`LLANMA

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O`RTA MAXSUS TA`LIM VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
“IQTISODIYOT” KAFEDRASI

ABDULLOYEV A.J, QAYIMOVA Z.A, BAKAYEVA M.A, IGAMOVA SH.Z

PUL VA BANKLAR

fanidan
AMALIY MASHG’ULOTLARNI O‘TKAZISHGA MO‘LJALLANGAN

O‘QUV QO`LLANMA

“Durdona” nashriyoti
Buxoro – 2022

fanidan
bajarish
maqsadi
kil etish
valyutani
tarkibi,
bekiston
’risidagi
vidliligi,
atsiyalari
tirishdir.
ulotlarni
’tkazish
jtimoiy-
. Undan
anishlari

UO'K 336.7(07)
65.262.1ya73
P 92
"Pul va banklar"fanidan amaliy mashg'ulotlarni o`tkazish [Matn] : o`quv qo`llanma / A.J. Abdulloyev [va boshq.].- Buxoro : "Sadriddin Salim Buxoriy" Durdona, 2022. -112 b.

KBK 65.262.1ya73

Taqrizchilar:

A.B. Nizamov - Buxoro muhandislik texnologiya instituti, Menejment kafedrasi professori i.f.d.

A.J.Abdulloev - BuxDU "Iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, (PhD)

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2022-yil 13-maydagi 166-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan.
Ro'yxatga olish raqami 166-087.

ISBN 978-9943-8344-4-6

ANNOTATSIYA

O'quv-uslubiy qo'llanma "Pul muomalasi,kredit va banklar" fanidan amaliy mashg'ulotlar uchun masalalar, mashqlar, topshiriqlar va ularni bajarish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar to'plami bo'lib hisoblanadi. Uning maqsadi talabalarning pul muomalasi, kredit tizimi va banklar faoliyatini tashkil etish asoslarini shuningdek, pulning zarurligi, funktsiyalari, milliy valyutani muomalaga kiritilishi, kredit va uning shakllari, kredit tizimi, uning tarkibi, kredit muassasalari, banklarning tashkil topishi, rivojlanishi, O`zbekiston Respublikasi bank tizimining tashkil topishi va rivojlanishi, to'g'risidagi bilimlarini chuqurlashtirish va ularda bank faoliyati barqarorligi va likvidliligi, bank operatsiyalari, jumladan, bankning aktiv, passiv va boshqa operatsiyalari hisoblab chiqarish, hisobotlarini tuzish bo'yicha ko'nikmalar shakllantirishdir. Darslarning samaradorligini oshirish maqsadida amaliy mashg'ulotlarni zamonaviy ilg'or pedagogic texnologiyalar asosida tashkil etish va o'tkazish nazarda tutilgan.

Qo'llanma iqtisodiyot (tarmoqlar bo'yicha), kasbiy ta'lim (ijtimoiy-iqtisodiy soha) ta'lim yo'nalishlari talabalari uchun mo'ljallangan. Undan kollej va litsey o'quvchilari va boshqa qiziquvchilar ham foydalanishlari mumkin.

MUNDARIJA

Kirish 5
1-mashg'ulot. Pulning zarurligi va mohiyati 7
2-mashg`ulot. Pul aylanmasi va uning tuzilishi 9
3- mashg'ulot. Pul aylanmasi va uning tarkibi 24
4- mashg'ulot. Pul muomalasi qonuni 33
5- mashg'ulot: Pul tizimi: mazmuni, turlari va elementlari 40
6- mashg'ulot: Inflyatsiya va unga qarshi kurashish yo`llari 47
7- mashg'ulot: Pul islohotlari 55
8- mashg'ulot: Kreditning zarurligi, funksiyalari, turlari va shakllari 59
9- mashg'ulot: Kredit bo`yicha foiz stavkalar va ularga ta`sir qiluvchi omillar 75
Diagnostik tekshirish uchun testlar 81
Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati 110

KIRISH

Mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi uchun pul, kredit va banklar samarali faoliyat ko`rsatishlari lozim. CHunki, ular davlat korxonalarini iqtisodiy va moliyaviy jihatdan qo`llab-quvvatlaydi, yuridik va jismoniy shaxslarni kreditlaydi va davlatning pul-kreditsiyosatini amalga oshishini ta`minlaydi.

Pul, kredit, valyuta va banklar uzoq muddatli ijtimoiy rivojlanishning natijasi bo`lib, zamonaviy tsivilizatsiyaning muhim ajralmas qismi hisoblanadi. Ularning amal qilishi ijtimoiy mahsulotni ishlab chiqarish, taqsimlash, ayriboshlash va iste`mol qilish jarayonlarining uzluksizligini ta`minlash imkonini beradi. SHu sababli, "pul va banklar" alohida fan sifatida o`rganish zarurati yuzaga keldi.

Pul va banklar fanning maqsadi talabalarga pulning zarurligi, mohiyati pul nazariyalari va pul aylanmasi, kredit va kredit munosabatlari, banklar va bank tizimi, valyutalarning xalqaro miqiyosdagi xarakatini tashkil qilish bo`yicha chuqur nazariy va amaliy bilimlar berishdan iborat.

Pul va banklar faning vazifasi pulning kelib chiqishi va zarurligi, pulning mohiyati va pul muomalasi qonunlari, pul aylanmasi va pul tizimi, kreditnineg mohiyati va printsiplari, kreditning shakllari va turlari, bank tizimining mohiyati, xalqaro valyuta munosabatlarini tashkil qilish va tartibga solish asoslari xususidagi nazariy va amaliy bilimlarni o`rgatishdan iborat.

"Pul va banklar" fanidan amaliy mashg'ulotlarni o`tkazishga mo`ljallangan uslubiy qo`llanma II-qismidan iborat bo`lib, ya`ni:

I- qismida, pulning paydo bo`lishi, zarurligi, pul nazariyalari, pulning turlari va rivojlanishi, pul aylanmasi, pul massasi, pul agregatlari, inflyatsiya, kreditning zarurligi, pul islohotlari

II- qismida esa banklarning kelib chiqishi va bank tizimi, O`zbekiston Respublikasi bank tizimi va uning tarkibi, Markaziy bank va uning funktsiyalari, Markaziy bankning mustaqilligi, tijorat banklari va ularning funktsiyalari, tijorat banklarining operatsiyalari, nobank moliya- kredit muassasalari, bank inqirozlari, pulning xalqaro munosabatlardagi harakati, xalqaro moliya institutlari, ularning maqsadi va funktsiyalari kabi mavzularni o`z ichiga qamrab olgan.

ABDULLOYEV A.J, QAYIMOVA Z.A, BAKAYEVA M.A, IGAMOVA SH.Z

PUL VA BANKLAR
fanidan
AMALIY MASHG'ULOTLARNI O'TKAZISHGA MO'LJALLANGAN

O'QUV QO`LLANMA

Muharrir:	*A. Qalandarov*
Texnik muharrir:	*G. Samiyeva*
Musahhih:	*Sh. Qahhorov*
Sahifalovchi:	*M. Bafoyeva*

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original-maketdan bosishga ruxsat etildi: 20.06.2022. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. «Times New Roman» garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog`ozi. Bosma tobog`i 7,0. Adadi 100. Buyurtma №307.

"Sadriddin Salim Buxoriy" MCHJ
"Durdona" nashriyoti: Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko`chasi, 11-uy.
Bahosi kelishilgan narxda.

"Sadriddin Salim Buxoriy" MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko`chasi, 11-uy. Tel.: 0(365) 221-26-45

ISBN 978-9943-8344-4-6